

INTERVJU MED GUSTAF HALLBERG

Gustaf Hallberg föddes år 1900 i Hagen i Iggesund. Familjen, som bestod utav åtta barn och två vuxna hade som bostad ett enda rum. I Hagen fanns sex stora bostadskaserner, vardera rymmande sex familjer.

Gustaf Hallbergs pappa, som hette Johan Ferdinand Hallberg, arbetade i stålverket som stålblåsare. Det var ett kvalificerat yrke. Som stålblåsare hade pappan en given månadslön, men utöver den fick han premier på stålet. Vidare hade han fri bostad. Gustaf Hallber menar att familjen Hallberg hade det något bättre ställt än övriga arbetarfamiljer, och som exempel berättar han att många barn på den här tiden fick skor utav föreningen Jultomtarna till julen, men det fick aldrig barnen Hallberg.

Föreningen Jultomtarna brukade ha fester på Stjärnnäs på somrarna för att få in medel till sin hjälpverksamhet. Det kan här inflikas att Gustaf Hallbergs sommarstuga ute på Mössön är byggd utav virke från musikpaviljongen och kaféet på festplatsen i Stjärnnäs.

Gustaf Hallberg började arbeta redan under skoltiden på skolloven med att t.ex. rensa rovor, så skog, plocka bär. Pengarna fick han givetvis lämna hemma. Medan han gick och läste för prästen började han arbeta på byggnadsavdelningen.

Vid konfirmationsläsningen hade pojkarna undervisning på förmiddagarna och flickorna på eftermiddagarna två gånger i veckan i Njutånger.

Efter någon tid blev Hallberg smideshantlangare på mekaniska verkstaden och därefter blev han hjälpare åt en klensmed på plåtslagerverkstaden. Under denna tid lärde han sig själv till klensmed och arbetade som sådan fram till exersisen.

1921 rådde stor arbetslöshet. Man fick arbeta en vecka i taget och avlösa varandra för att det skulle finnas sysselsättning åt alla. Den här tiden arbetade Hallberg således som smed. Han hade då till uppgift att vässa de stenborrar som stenhuggarna använde. Han arbetade då på ackord. Därefter arbetade Hallberg som smed i mekaniska verkstaden, där han smidde bondkoprel till flottningslederna. Kopplarna smiddes utav lancashirejärn.

Hallberg blev nu uppsagd och fick arbete i sågbladsverkstaden, där han sedermera blev kvar fram till pensionen. I sågbladsverkstaden fick han börja med att rikta ramsågar och det höll han på med i sju hela år för att lära sig yrket. Därefter fick han rikta cirkelsågar och blev sedan sågbladsriktare.

Sågbladen tillverkades utav svarta plåtar som först skulle härdas, sedan tandas. Därefter skulle bladen förriktas och detta skedde med speciella hammare. Därefter skulle de vässas. Sedan slipades bladen i tjocklek, tänderna smärglades, bladen polerades och slutligen skulle de efterriktas. Eventuellt skulle sågbladen efter hela denna procedur förkromas, och om så var fallet, skedde en ytterligare riktning därefter.

Sågbladsriktarens yrke anses vara mycket kvalificerat och Hallberg, som har haft tid att lära sig yrket ordentligt berättar att han själv lärt upp ett hundratal personer till sågbladsriktare. Utbildningstiden tog - utbildningen tog ungefär en månad, berättar han.

Sågbladsriktarna arbetade aldrig i skift utan bara per dag, och de betalades enligt ackordsprincipen. Arbetsdräkten bestod utav vanliga blåkläder plus ett hästlädersförskinn som hade formen av ett brett bälte runt magen. Detta förskinn behövdes för att man inte skulle slita sönder sig inne i de vassa sågbladen. Bältena hade remmar så att man kunde knyta dem kring sig. På fötterna hade man träskor. Eftersom man alltid stod i arbetet fick man lätt ont i ryggen, men Hallberg botade sitt ryggont genom att skaffa sig ortopediska träskor.

En fackförening, järn- och metall, hade tidigt funnits på Iggesund, men dött ut i samband med storstrejken 1909. 1918 bildades en ny avdelning av järn- och metall och i den gick Hallberg med som halvbeta-lande - detta med anledning av att han då var minderårig.

Hallberg berättar att man år 1919 hade en fyra månader lång strejk. Då utbetalades 21 kr i veckan i understöd åt de strejkande.

Angående förhållandena på arbetsplatsen berättar Hallberg att inom hans yrke har det varit mycket ombyte med ingenjörer men några direkta personkonflikter har han inte varit med om.

Förutom strejken 1919 minns Hallberg också en lockout som pågick i sex veckor och hade sin grund i 8-timmarsdagens genomförande.

År 1921 var Gustaf Hallberg med om att bilda Iggesunds idrottsklubb. Man var 16 stycken som tog detta initiativ. Idén föddes genom att en kamrat till Hallberg hade tävlat för Hudiksvalls idrottsförening men tröttnade på detta, och då beslöt pojkarna att starta en egen förening. Idrottsföreningen kom främst i början att syssla med fotboll, men även med skidåkning och gymnastik. Hallberg berättar att idrottsklub- bens historik är under utarbetande nu.

När Hallberg var pojke fanns en scoutförening i Iggesund och i den var han med från 1912 till 1915. Scoutföreningen sorterades under KFUM. I den fick pojkarna lära sig att laga mat, orientera o.s.v. Man hade en egen rekreationsplats på en holme i sjön. Ledare för scoutföreningen var en man vid namn Svanström, som var biträde på brukshandeln. Det var han som hade bildat scoutföreningen. Det var bara pojkar som var medlemmar i föreningen, ungefär 25-30 stycken.

För att återgå till idrottsklubben hade denna sin idrottsplats på Hund-änget på vägen ut mot Stjärnnäs. Här uppfördes 1923 en dansbana och idrottsplatsen flyttades då till Ankarvallen. Hallberg var medlem av styrelsen och tidvis ordförande till in på 1930-talet.

Idrotten har varit Hallbergs främsta fritidssysselsättning, men han berättar också att det anordnades dans på bruket ungefär fyra gånger i veckan under hans uppväxttid. Vad han minns från dessa tillställningar är främst fylla och slagsmål. Hallberg berättar att det kom mycket främmande folk till Iggesund och miljön blev helt förbytt på bruket sedan fabrikerne hade satts i gång.